

POSTANOWIENIE

Dnia 20 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Krajewski

w sprawie z wniosku J. S.
przy uczestnictwie P. T. i G. M.
o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 sierpnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy J. S.
na postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 28 lutego 2019 r., sygn. akt IV Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od J. S. na rzecz P. T. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 28 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w W. z 13 września 2016 r., którym oddalono wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku z 9 kwietnia 1984 r. (I Ns (...)) w zakresie dziedziczenia gospodarstwa rolnego wchodzącego w skład spadku po S. T..

Wnioskodawca podniósł, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd Okręgowy nie dostrzegł błędów w zakresie przeprowadzania w sprawie dowodów i ustalania faktów. Zdaniem skarżącego orzekające w sprawie Sądy

ograniczyły się do przywołania akt sprawy I Ns (...), nie precyzując, na których dowodach oparły swoje ustalenia, a sytuacja spadkobiercy S. T. nie była w ogóle poddana ocenie zgodnie z art. 670 § 2 k.p.c. (w brzmieniu sprzed 14 lutego 2001 r.). W ocenie skarżącego Sąd Okręgowy - wbrew art. 1060 § 2 k.c. - uznał, że praca pomocnicza wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym nie uzasadniała przyjęcia, że był on uprawniony do dziedziczenia gospodarstwa rolnego, a sam fakt uzyskiwania wynagrodzenia z tytułu wykonywania pracy pozarolniczej nie może być jedynym kryterium przy ocenie głównego źródła utrzymania w rozumieniu ww. przepisu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, wyrażającym się w szczególności w konieczności zapewnienia jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa.

Skarżący oparł wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywistym uzasadnieniu skargi. Przesłanka ta byłaby spełniona, gdyby zaskarżone orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym bez konieczności prowadzenia bardziej szczegółowej analizy. Uznanie oczywistej wadliwości orzeczenia wymaga wykazania jego sprzeczności z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania (por. postanowienia SN: z 20 marca 2019 r., I CSK 475/18; z 11 kwietnia 2018 r., IV CSK 506/17; z 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 529/17; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 728/17; z 15 maja 2018 r., II CSK 2/18; z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17; z 23 maja 2018 r., I CSK 36/18; z 29 maja 2018 r.,

I CSK 42/18; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 534/17; z 12 marca 2018 r., III CSK 291/17; z 22 kwietnia 2016 r., V CSK 650/15).

Odnosząc powyższe do okoliczności niniejszej sprawy, w pierwszej kolejności należy wskazać, że zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. powiązany z art. 233 § 1 k.p.c. w zasadzie nie został uzasadniony. Niemniej jednak w świetle związania Sądu Najwyższego oceną dowodów dokonaną w sprawie przez sąd powszechny (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oraz braku możliwości powoływania w postępowaniu kasacyjnym zarzutów dotyczących oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), do których należy m.in. art. 233 § 1 k.p.c., należało go uznać za niedopuszczalny.

Większości zgłoszonych zarzutów naruszenia przepisów postępowania odnosi się do rzekomych uchybień w przeprowadzeniu postępowania dowodowego przed Sądem pierwszej instancji. W związku z tym należy wskazać, że skarga kasacyjna przysługuje od orzeczenia sądu drugiej instancji. Weryfikacja, czy doszło do naruszenia przepisów postępowania przed sądem pierwszej instancji wymaga postawienia stosownych zarzutów w apelacji, którymi sąd odwoławczy jest związany (zob. uchw. 7 sędziów SN - zasada prawna z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). Tymczasem w złożonej przez skarżącego w niniejszej sprawie apelacji – poza zarzutem naruszenia art. 233 k.p.c. - nie zostały zgłoszone żadne zarzuty naruszenia prawa procesowego, które miałyby na celu zakwestionowanie prawidłowości przeprowadzenia przez Sąd pierwszej instancji postępowania dowodowego, a w konsekwencji wskazanie na ewentualną wadliwość ustaleń faktycznych z tej przyczyny. W związku z tym na obecnym etapie zarzuty naruszenia art. 235 § 1 k.c. i 236 k.c. nie mogły zostać uznane za zasadne, gdyż Sąd Okręgowy tych przepisów sam nie stosował, a wobec braku odpowiedniego zarzutu w apelacji nie był także uprawniony do weryfikowania stosowania ich przez Sąd Rejonowy.

Biorąc pod uwagę, że wnioskodawca nie kwestionował uprawnień do dziedziczenia gospodarstwa rolnego przez S. T. co do zasady, wskazując jako podstawę swojego wniosku jedynie to, że sam był współuprawniony do dziedziczenia z racji pracy w gospodarstwie rolnym, nie ma uzasadnionych podstaw by twierdzić, że Sąd Okręgowy uchybił obowiązkowi w zakresie poddania

ocenie sytuacji S. T. Celem postępowania przeprowadzonego na podstawie art. 679 k.p.c. jest wykazanie, że ten kto uzyskał stwierdzenie nabycia spadku nie jest spadkobiercą, bądź też, że jego udział w spadku jest inny od stwierdzonego. W każdym wypadku obowiązek wykazania, że spadek nabyła inna osoba, niż wskazana w prawomocnym postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku, spoczywa na zainteresowanym (art. 679 § 1 k.p.c.). W związku z tym nie sposób czynić Sądowi Okręgowemu zarzutu rażącego naruszenia art. 670 § 2 k.p.c. Niniejsze postępowanie dotyczyło zmiany prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, a zatem wnioskodawcę obciążał dowód wykazania, że udział S. T. w dziedziczeniu gospodarstwa rolnego przedstawiał się inaczej niż w pierwotnym postanowieniu. Sąd nie był zobowiązany ani uprawniony do ponownego badania tej kwestii z urzędu, niezależnie od twierdzeń i dowodów oferowanych przez wnioskodawcę. Badanie przez sąd, kto rzeczywiście jest spadkobiercą, ograniczone było w związku z tym do zakresłej przez wnioskodawcę podstawy żądania zmiany prawomocnego postanowienia (por. postanowienia SN: z 21 grudnia 2011 r., IV CSK 199/11; z 29 kwietnia 2016 r., I CSK 298/15).

W ocenie Sądu Najwyższego skarżący nie wykazał również, aby doszło do oczywistego naruszenia art. 1060 § 2 k.c. Nie można uznać oczywistej wadliwości argumentacji Sądu Okręgowego, zgodnie z którą stałe zamieszkiwanie przez wnioskodawcę na nieruchomości dziadka nie stanowiło wynagrodzenia za pracę w gospodarstwie rolnym. Jest prawdopodobne, że nawet w razie braku jakiegokolwiek zaangażowania wnioskodawcy w pomoc dziadkowi w pracach przydomowych wnioskodawca i tak miałby zaspokojone potrzeby mieszkaniowe i wyżywienie z racji typowych relacji rodzinnych między dziadkami a wnukami, pozostających bez związku z pracą w gospodarstwie rolnym

Z tych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c., art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. art. 13 § 2 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. Kwota zwrotu kosztów jest równa wynagrodzeniu adwokata w wysokości wynikającej z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat
za czynności adwokackie.

ke